

Overweging bij Mat. 11,2-11; Jes. 35, 1-7.10 (3^e advent 2019)

Voor Sanne is het een spannende tijd. Ze is net voor de kerst jarig en dit jaar verheugt ze zich daar meer op dan ooit tevoren. Het is net als toen ze als klein meisje zo uitzag naar deze bijzondere dag. Dit jaar zal ze na 18 jaren waarin dat niet is gebeurd, haar verjaardag weer vieren, op de Oase, met de andere gasten die daar op de inloop komen en die haar kring van vrienden en kennissen zijn gaan vormen. Dit jaar bakt ze, zelf, een verjaardagstaart, want nu kan ze die eindelijk delen met anderen die haar zullen feliciteren en haar het beste zullen wensen voor het nieuwe levensjaar. Daar kijkt Sanne reikhalzend naar uit, de gedachte alleen al maakt haar warm en geeft haar een gevoel van geluk....

Wij zijn vandaag halverwege de Adventstijd, ook wij kijken reikhalzend uit... naar Kerst, naar de geboorte van Jezus, naar de komst van de Messias. Althans, zo zegt de traditie dat, maar ervaren wij dat ook zo? Waar zien wij naar uit en dat elk jaar weer? Wat verwachten we eigenlijk? Verwachten we wel iets of iemand?

Van Johannes de Doper wordt verteld dat hij iemand verwacht en wel de Messias. Hij, de grootste profeet, de voorloper van Jezus en waarschijnlijk ook zijn leermeester, hoort allerlei geruchten. Er gebeuren blijkbaar dingen die hij in verband brengt met de Messias, met de langverwachte, door God gezondene, om in zijn naam bevrijding te brengen. Die verwachting is al heel oud en heeft het volk van Israël door de eeuwen heen op de been gehouden ondanks alle ellende van verovering, ballingschap, herstel en daarna weer overheersing en uitbuiting en bezetting. De hoop op en het uitzien naar de Messias klinkt al door in het visioen van de profeet Jesaja dat we zojuist hoorden. Als we de woorden van die profeet – ook een grote trouwens – eens goed laten doordringen, dan zien we dat ze gaan over een omkering, de omkering van het lot van de zwakken, de kwetsbaren, de onbelangrijken, de zieken, de angstigen, degenen die niet meer meetellen en buitengesloten zijn. Met hen zal het gaan als met woestijn en dor land dat zal gaan bloeien, dat weer vruchtbaar wordt. Die omkering, die bijna te mooi is om te geloven, maar die de harten van mensen sneller doet slaan en de dromen vormen van wie tegen beter weten in blijft geloven dat het anders kan, die omkering komt tot stand, zo zegt Jesaja, omdat God komt bevrijden. Wie bekend is met de taal van de profeten of wie de nodige levenswijsheid heeft opgedaan, weet dat wanneer er gezegd wordt dat God komt bevrijden, dat dit betekent dat mensen in beweging worden gezet, begeesterd worden om in Gods naam bevrijding te brengen.

Het bekendste voorbeeld daarvan is Mozes die naar farao wordt gestuurd om zijn volk uit Egypte te bevrijden terwijl de Schrift zegt dat God zal afdalen omdat hij de ellende van zijn volk heeft gehoord en gezien. Gods bevrijding komt tot stand door mensen die zich door hem laten bezielen, zich in beweging laten zetten. In de joodse traditie van Jezus werd deze rol in het bijzonder toegeschreven aan de Messias en daarom is het niet verwonderlijk dat in barre, donkere tijden reikhalzend werd uitgezien naar diens komst. Het bijzondere is dat de Messias alleen te herkennen is aan zijn daden: kleine, verlaten, teleurgestelde, gebogen en afgeschreven mensen weer oprichten, doen leven en in tel laten zijn.

En dus veert Johannes op als hij hoort over zulke daden van bevrijding die erop wijzen dat de Messias is gekomen. En hij hoort ook dat die daden in verband worden gebracht met Jezus wiens naam trouwens betekent 'God redt' of 'God bevrijdt'.

Het antwoord van Jezus is op het eerste gezicht vreemd, mysterieus misschien wel: hij wijst op wat er gebeurt met kleine, onaanzienlijke, zieke, uitgesloten, kansloze mensen met beelden die Jesaja eerder had gebruikt in zijn visioen over de Messias: blinden zien het weer zitten, kreupelen komen uit hun verlamming, mensen die zich vies en vuil voelden durven zich weer te laten zien, wie geen leven meer had en het bijltje erbij neer had gegooid, staat weer op en ziet weer zin en wie wanhopig was hoe rond te komen met zijn of haar gezin, heeft een nieuw, hoopvol perspectief gekregen. Het is bijna te mooi om waar te zijn, misschien dat Johannes daarom ook twijfelt, juist hij die zo uit had gezien naar de Messias. Prachtig nieuws toch, geweldig dat God mensen niet vergeet?

Maar waarom zegt Jezus niet tegen Johannes: "Ja, ik ben het die jij verwachtte." En nog vreemder: waarom "gelukkig die aan mij geen aanstoot neemt"? Wie is er dan niet blij met de komst van de Messias, met de komst van een wereld waarin niemand meer verloren loopt of overgelaten wordt aan het ongeluk dat hem of haar getroffen heeft? Laat ik met het eerste beginnen: voor het evangelie van vandaag, vertelt Mattheus over de uitzending van de 12 leerlingen door Jezus. Hun opdracht luidt: genees zieken, wek doden op, maak melaatsen rein, drijf demonen uit. Kortom: de leerlingen krijgen de opdracht om te doen wat Jezus, wat de Messias doet. Voor Jezus is de Messias dus niet 1 unieke persoon, maar is de Messias elke mens die geïnspireerd door Gods geest bijdraagt aan de bevrijding van mensen, aan de realisatie van Gods koninkrijk. Of, om het met een beeld van Paulus te zeggen: de Messias dat is het lichaam van Christus, een beweging van mensen die zich in

Jezus' bevrijdende naam zich inzet voor vrede, gerechtigheid en heelheid in onze samenleving. Als het gaat om de vraag naar de Messias, wijst Jezus niet op zichzelf omdat ieder die geraakt wordt door het visioen van bevrijding geroepen wordt mee Messias te zijn; het gaat er niet zozeer om hem achterna te lopen, maar om de stem van ons hart te horen en zelf verantwoordelijkheid te nemen, dan zullen we vanzelf merken dat we in zijn voetspoor gaan. Voor deze groep mensen, die in zijn spoor gaan, die in zijn naam het goede proberen te doen, heeft Jezus een treffende naam: de kleinen.

Die naam brengt me bij het tweede, vreemde punt: Jezus die zich kwetsbaar, onzeker opstelt en bang lijkt te zijn voor onbegrip, voor afwijzing. Waarom is hij dat? In zijn tijd was de verwachting dat de Messias een sterke, militaire leider zou zijn, die met groots machtsvertoon de Romeinse bezetter het land uit zou gooien en van Israel een krachtige, grote staat zou maken, een land waaraan iedereen kon zien dat het uitverkoren was door de grootste, de enige ware God. Aan dat profiel van de sterke leider die met grootste daden optreedt op het politieke en militaire toneel, voldoet Jezus niet. Zijn eretitel valt in dat laatste cryptische zinnetje van de evangelielezing: hij is de kleinste in het koninkrijk van God. Gods bevrijding vindt plaats in kleine daden van goedheid, in het kleine goede dat kleine, eenvoudige mensen aan elkaar doen in het gewone, alledaagse leven. Wie uitkijkt naar de komst van Jezus, naar de komst van de Messias, die moet niet zoeken naar revolutionaire veranderingen, naar wereldschokkende gebeurtenissen, nee, die moet een andere bril opzetten, een bril die je in staat stelt het kleine goede te zien dat overal kan gebeuren waar mensen elkaar zien en naar elkaar gaan omzien. Het goede gebeurt zomaar, onverwacht, ongedacht, op dat ene moment waarop de levens van mensen elkaar zo raken dat het goede opborrelt uit het hart van de een en als een vonk overspringt naar de ander. Het goede gebeurt in het klein, buiten de schijnwerpers en is ook zo weer weg, al resoneert het vaak nog lang in degene die het ten goede kwam. Het goede is vluchtig, broos en kwetsbaar, afhankelijk van gewone mensen die zich laten raken door Gods geest, en spontaan en bescheiden doen wat gedaan moet worden omdat ze zich verantwoordelijk voelen voor die ene medemens, op die dag, op die plaats, op dat ene moment. Aan zulke daden van kleine goedheid kan je de Messias herkennen, niet aan grootschalige wonderen die met veel opzien gepaard gaan. Dat stelt menigeen teleur, en men neemt aanstoot aan Jezus. Ze willen een sterke Messias die in zijn eentje de wereld verandert.

De Messias die Jezus is, is een beweging van gewone mensen met een open hart, een open ziel, die zich laten raken door het lijden van anderen, door het leed van de wereld en op de kleine schaal die bij hun leven past, het goede doen dat gedaan kan worden; heel concreet, heel vluchtig, heel klein, maar o zo waardevol. Het goede is soms een druppel op een gloeiende plaat of een rimpeling op het wateroppervlak, maar het zal jouw leven maar zijn die gloeiende plaat of dat wateroppervlak dat geen enkel teken van leven meer vertoont. In het kleine goede komt God aan het licht en het feest van Kerst is dat wij daar een aandeel aan mogen hebben. Als je het zo kan zien, kijken we niet uit naar de Messias of naar Jezus, maar naar onszelf en naar de geboorte van het kleine goede dat uit ons geboren wil worden.

Sanne heeft alles in huis voor haar verjaardagstaart. Deze week is het dan zover. Ze weet dat het maar één moment is, op die ene dag, maar dat moment zal ze ervan genieten, van die aandacht, van die ervaring dat zij in het middelpunt zal staan, dat zij iets betekent voor andere mensen en dat ze de verbondenheid met hen kan vieren op haar verjaardag. In dat kleine, onaanzienlijke gebeuren, zit voor haar leven en daar zal ze een hele tijd mee vooruit kunnen.

Een goed vervolg gewenst op weg naar kerstmis. Amen.

Bennekom, 15 december 2019

Hans Lammers